

יב. דברים שיש להם חשיבות ואדם עשוי למשמש בהם תמיד (כג), או שהם כבדים ואדם מרגיש מיד בנפילתם (כד), אע"פ שאין ידוע לנו אם נודע לבעלים מנפילתם, או תולים שמסתמא הרגיש כבר, ואם אין בהם סימן, או במקום שרוב עכו"ם מצויים שם, דינם כאילו כבר נתייאשו הבעלים, והרי הם של המוצא (כה).

ששמעון אינו מתייאש לא זכה ראובן, ומ"מ כל זמן שלא מצא כמספר המטבעות שנאבדו לו אינו חייב לתת לשמעון כלום, דשמא כולם שלו הם, וכן אם ישב שמעון ולא חיפש מחמת יאוש, אפשר דהוי כיאוש וזכה ראובן. (כג) בגמרא ובפוסקים ושו"ע סימן רסב סעיף ו' מנו בסוג זה מעות מפוזרות, והטעם שאדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה וידוע שנאבד לו, וכן לשונות של ארגמן חשובים הם, ועגולי דבילה וככרות של נחתום ומחרוזות של דגים שדברי מאכל הם ויש להם חשיבות ואדם ממשמש בהם תמיד, ועי' רש"י דף כו ע"ב בד"ה נטלה שמשמע מדבריו שיש שיעור לזמן משמוש בכיסו, ובש"מ בשם ר"פ תמה שלא מצינו שיאמרו שאינו מתייאש מיד כשנפלו, ונלענ"ד שאף רש"י לא כתב כן אלא כשראה המוצא שנפל וגם ראה שלא משמש, אבל בסתם באמת אין שיעור, ואינו צריך לחשוש שמא עדיין לא משמש, ובוזה אפשר ליישב דברי רש"י באותו עמוד לעיל דמידע ידע מיד שנפל כדר' יצחק, הרי שלא הזכיר שיעור, משום דאיירי שלא הבחין אם משמש בכיסו או לא דתלינן שבודאי משמש, ופשוט שאם רואה המוצא, או שידוע בודאי שלא משמש האובד, הרי זה כלפני יאוש. ובט"ז סימן רסב סעיף ו' כתב בדעת הרמב"ם שלא אמרו במעות שמתייאש כשממשמש בכיסו אלא כשידע שנפל ממנו, אבל לא כשיתכן שאע"פ שירגיש בחסרון המעות בכיסו לא יחשוב שנאבד לו ע"י נפילה, אלא חושב שנתנו לפלוני, וכן כשיש לו הרבה מעות בכיסו ואינו מרגיש החסרון אלא לאחר שימנה, עיי"ש. וצ"ע דא"כ נפל בבירא הכלל שאדם עשוי למשמש וכו', ואפשר דאה"נ שאין המוצא צריך לחשוש לכך, שמסתמא אדם ממשמש וכשמרגיש בחסרון תולה בנפילה, אלא שאם יבא הבעלים ויוכיח שלא נתייאש מפני טעמים אלו, יהא חייב להחזיר לו, והרי זה כאילו הוברר בודאי שלא משמש שנראה פשוט שחייב להחזיר לו. ונראה ששעון יד בזמננו דומה למעות שאדם עשוי להרגיש מיד בחסרונו ותולה בנפילה, אלא שאם נמצא בדרך הנוח, כגון במקוה, בודאי שאינו מתייאש מיד, וכמו שיתבאר להלן. ואפשר שגם עט בזמננו הוא בכלל דברים שאדם מרגיש בחסרונו, אלא שבעט מסתבר שיותר תולה שהשאירו באיזה מקום ואינו תולה בנפילה, וכסברת הט"ז, וממילא אינו מתייאש מיד. ושמעתי שיש מפקקים בזמננו בעצם הכלל שאדם עשוי למשמש בכיסו ומרגיש בנפילה, שבדרך כלל אין אדם יודע כמה כסף יש בכיסו, ובפרט בסכומים קטנים, וממילא אף אם ממשמש אינו יודע שנפל ממנו, וחזר לדין יאוש שלא מדעת. ומ"מ נראה שאין לחוש לכך, שכיון שחז"ל סתמו ואמרו מעות מפוזרין הרי אלו שלו, אע"פ שמסתבר שגם בזמנם לא היה אדם מרגיש בחסרון פרוטה, ולא חילקו בכך, מסתבר שכלל זה בתוקף כל זמן שלא יתברר ההיפך, ועוד שבלא"ה דעת כמה פוסקים להקל בדין יאוש שלא מדעת שיכול להשתמש באבידה (עי' להלן), ואה"נ אם יבא הבעלים ויתברר שלא ידע בחסרונו ולא נתייאש יהא חייב להחזיר לו, וכמ"ש לעיל. ונראה שלכתחלה כדאי שאם רואה אבידה שיש ספק יאוש שלא מדעת, יתכוין בשעת הגבהה שלא לזכות בה, ולא להחזיר אלא על תנאי אם ימצא של מי הוא, וממילא אינו נעשה שומר, כמו שנתבאר לעיל, ויועיל היאוש שלאחר מכן. ובמה שכתב השו"ע שם סעיף ז שפירות מפוזרים הרי אלו שלו, כתב הסמ"ע שזהו דעת הרמב"ם שסובר שכל דברי מאכל חשובים הם והאובד ממשמש בהם, דומיא דעיגולי דבילה, אבל הטור חולק משום דסתם פירות הן תבואה החסרה טחינה ולישה ואפיה, וגם אינו מרגיש בנפילה משום שדרך תבואה לנשאה על עגלה או סוס,